

Investeren in sociale economie Wad is nodig

Onlangs heeft de Waddenacademie op verzoek van het Waddenfonds advies uitgebracht in welke drie 'grote stenen' op sociaal-economisch terrein het Waddenfonds zou moeten investeren.

Opinie

Jouke van Dijk

Het Waddenfonds is opgericht om een duurzame en kwalitatieve impuls te geven aan zowel de ecologie als de economie van het Waddengebied. Via het Programma Rijke Waddenzee zijn al belangrijke stappen gezet op het terrein van de ecologie. De resultaten voor de versterking van de economie blijven daar sterk bij achter.

En toch is er alle aanleiding om daar in te investeren, want met name het kustgebied kampt met serieuze sociaal-economische problemen. De participatiegraad en het inkomen in het kustgebied zijn laag en de werkloosheid is hoog. De werkgelegenheid loopt in bijna alle sectoren terug, de bevolking krimpt en de woningmarkt zit op slot. Dat zet druk op de voorzieningen waardoor nog meer banen verdwijnen.

De cruciale vraag is in welke sectoren investeringen uit het Waddenfonds in het kustgebied een significante en blijvende bijdrage kunnen leveren aan de versterking van de sociaal-economische positie van de inwoners van dit gebied, zonder de unieke natuurwaarden van het Waddengebied als Unesco Werelderfgoed aan te tasten en het liefst te versterken.

In de optiek van de Waddenacademie leent het kustgebied zich niet voor verdere uitbreiding van grootschalige industriële bedrijvigheid, afgezien van de bestaande clusters zoals Delfzijl-Eemshaven, maar ook dan is voorzichtigheid geboden vanwege cumulatieve

effecten en risico's voor de natuurwaarden.

Dat betekent dat de nadruk zal moeten liggen op andere vormen van werkgelegenheid in het kustgebied, waarbij aansluiting wordt gevonden bij de kwaliteiten van het gebied en bij de kwaliteiten van de mensen. De Waddenacademie heeft het Waddenfonds geadviseerd om te investeren in projecten op het terrein van (1) voedselvoorziening, (2) toerisme en (3) zakelijke en persoonlijke diensten.

Bij voedselvoorziening gaat het om producten die de gezondheid bevorderen en duurzaam zijn. Te denken valt aan in zeewater geteelde voedselproducten zoals schelpdieren, zeewier, algen en op zilte gronden geteelde gewassen voor consumptie, maar ook voor de export van pootaardappelen. Ook glastuinbouw, mits de lichtoverlast wordt beperkt, biedt kansen.

Cruciaal voor het succes en de economische impact is dat het gaat om activiteiten die passen bij het gebied en banen opleveren die passen bij het opleidingsniveau van de bewoners. Daartoe moet zo veel mogelijk waarde in de keten in het kustgebied zelf worden toegevoegd. Garnalen moeten in het Waddengebied worden verwerkt tot een vers kwaliteitsproduct en niet in Marokko worden gepeld en met conserveringsmiddelen in de supermarkt terecht komen.

Voor zilte teelten valt ook te denken aan het opzetten van een internationaal research- en demonstratiecentrum.

Bij toerisme gaat het er vooral om de meerwaarde van de Werelderfgoedstatus van het trilaterale Waddengebied beter te benutten.

Bij Heidema Van der Ploeg in Lauwersoog pellen ze de garnalen machinaal. Garnalen horen hier gepeld te worden, en niet in Marokko. Foto: ANP

Cruciaal voor het succes en de economische impact is dat het gaat om activiteiten die passen bij het gebied

De strategische uitgangspunten zijn in februari 2014 vastgelegd op de Trilaterale Ministersconferentie in het Deense Tonder. Het Waddenfonds kan nu helpen bij het ontwikkelen van een actieplan om deze

strategische uitgangspunten middels gerichte investeringsprojecten te implementeren.

Het gebied moet aantrekkelijker worden gemaakt voor toeristen. Voor Fryslân valt te denken aan investeren in bijvoorbeeld het waterfront van Harlingen of in Holwerd aan Zee.

Een derde lijn is het bevorderen van kleinschalige zakelijke en persoonlijke dienstverlening, waarvoor het kustgebied een aantrekkelijke vestigingsplaats is. Dat geldt ook voor natuur-neutrale industriële of ambachtelijke productie-activiteiten. Het kan gaan om diensten en producten die gemakkelijk te transporteren te zijn, bijvoorbeeld diensten via een snelle internetverbinding.

Het aanbieden van vergader- en trainingsfaciliteiten voor bedrijven of wellness en (na)zorgactiviteiten voor particulieren in combinatie met faciliteiten voor toerisme kun-

nen elkaar versterken.

Om een Rijke Waddenkust te realiseren kan het Waddenfonds zich richten op het faciliteren en stimuleren van bovengenoemde sectoren, het bevorderen van de synergie tussen projecten en het beschikbaar stellen van algemene faciliteiten (snel internet bijvoorbeeld), die voor deze bedrijven van belang zijn.

Jouke van Dijk is directievoorzitter van de Waddenacademie en hoogleraar Regionale arbeidsmarktanalyse aan de Rijksuniversiteit Groningen

Het integrale advies van de Waddenacademie aan het Waddenfonds is te vinden op de website van de Waddenacademie

Dit artikel kwam tot stand op initiatief van de Waddenacademie

Vaak valt er niet te kiezen voor een ziekenhuis

De Friesland Zorgverzekeraar stuurde al haar cliënten in het verzorgingsgebied van ziekenhuis De Sionsberg vorige week een brief. Daar stonden nogal wat onjuiste aannames in.

Opinie

Edwin Monsma

In de brief van De Friesland Zorgverzekeraar aan de verzekerden in Noord-Oost Fryslân, gedateerd 8 december, probeert directeur Diana Monissen tekst en uitleg te geven bij wat zich in haar ogen heeft afgespeeld. Dat is prima, maar dan moet ze wel proberen bij de feiten te blijven.

Ze stelt in haar brief dat er steeds meer mensen kozen voor een ander ziekenhuis. Kozen? Dit is pertinent niet juist. Integendeel. De poli's draaiden goed, uitstekend zelfs. Er kwamen steeds meer patiënten. De

Friesland suggereert dat het aantal ligdagen gedaald is met 55 procent. Er wordt echter niet bij vermeld waarom de ligdagen zo drastisch gekelderd zijn. Dit kwam doordat De Sionsberg alleen nog maar laag-complexe operaties mocht uitvoeren. Denk daarbij aan operaties die in dagopname gedaan konden worden. Alle andere operaties werden in Drachten uitgevoerd door chirurgen uit Dokkum.

Monissen schrijft dat ze zich erg betrokken voelt bij de regio en zich verantwoordelijk voelt voor haar zorgplicht. Als ze dit werkelijk zo voelt, dan had ze deze ontstane situatie nooit en te nimmer zo ver moeten laten komen. Van die vangnetconstructie in de ouderenzorg

maakt ze een nobel iets. Maar ze heeft een verplichting om zorg te verlenen en te garanderen, simpelweg om aan de zorgplicht te voldoen. Dat geldt ook bij faillissementen.

Ze heeft ervoor gezorgd dat de mensen snel ergens anders terecht konden en niet op een wachtlijst kwamen. Dat is erg bijzonder. Want andere ziekenhuizen, MCL Leeuwarden of Nij Smellinghe in Drachten, hebben de capaciteit nog niet om deze patiëntenstroom adequaat op te vangen. Nota bene, zelfs na de uitspraak van het faillissement heeft De Sionsberg voor Nij Smellinghe nog MRI's uitgevoerd om de wachtlijst van Nij Smellinghe te verkorten.

Met andere woorden, haar eigen verzekerden zijn nu de dupe aan het worden van de extra stroom patiënten. Logisch gevolg is dat er op de korte termijn toch wachtlijsten ontstaan.

Er ontstaat daarbovenop ook nog eens een enorme verspilling van tijd en geld. Laat ik hierbij paar voorbeelden noemen: een buurman die voor een simpele fietstest naar Leeuwarden of Drachten moet, een

kennis die voor een staaroperatie naar Sneek gestuurd wordt, een beppe die voor controle van een pacemaker naar Leeuwarden moet.

Zomaar een paar voorbeelden van zaken die in een half uur in Dokkum geregeld kunnen worden. Niet het probleem van mevrouw Monissen, maar van de patiënt, die uren tot een halve dag ermee kwijt is. Nog afgezien van de extra reistijd en reiskosten. Maar ach, die voelt mevrouw Monissen toch niet in haar portemonnee.

Wanneer zij de plannen serieus neemt, geeft ze de tijd en de ruimte aan gemeenten, personeel, bevolking en zorgbelang om te komen tot

Zelfs na het faillissement heeft De Sionsberg voor Nij Smellinghe nog MRI's uitgevoerd

een goed, toekomstbestendig plan. Ook zij weet dat een gedegen plan met een toekomstvisie niet in zo'n korte tijd te realiseren is. Na 1 januari kan men niet meer overstappen naar een andere zorgverzekeraar, als men dat zou willen. Het is zaak dat mevrouw Monissen voor die tijd duidelijkheid geeft over haar visie, zodat verzekerden een goede en weloverwogen beslissing kunnen nemen of men bij De Friesland wil blijven of alsnog wil overstappen. Er is nu totaal geen duidelijkheid. Als ze vindt dat wij met elkaar gezamenlijk de schouders eronder moeten zetten, moet zij ook haar kaarten open op tafel leggen.

Helaas liet De Friesland verstek gaan bij de protesten van een paar jaar geleden. Nu weer. Het gevoel serieus genomen te worden missen we.

Ten slotte: die veertig miljoen aan schuld is natuurlijk niet in één dag ontstaan. Laten we deze discussie hier niet voeren. Maar één ding is zeker, die is niet door de bevolking van de regio gecreëerd!

Edwin Monsma is (nog) klant van De Friesland te Dokkum